

MANUÁL A DOTAZNÍK ZÍSKAVANIA SPÄTNEJ VÄZBY ZAMESTNÁVATEĽOV VO VZŤAHU K SYSTEMU DUÁLNEHO VZDELÁVANIA

Verzia 1.0

September 2019

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond
regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ
PROGRAM
ĽUDSKÉ
ZDROJE

štátny inštitút
odborného
vzdelávania

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. www.esf.gov.sk; www.minedu.sk; www.siov.sk

centire

Národný projekt: Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP

Manuál a dotazník získavania spätnej väzby zamestnávateľov vo vzťahu k systému duálneho vzdelávania

Vydal: Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. pre Štátny inštitút odborného vzdelávania v rámci NP Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP.

Výstup odbornej činnosti v rámci aktivity 4.6.5.1.1., verzia 1.0, Bratislava, september 2019, 26 s., (20,3 NS).

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Dôležitá správa pre osoby, ktoré nie sú oprávnené na prístup k tejto správe

Túto metodiku vypracovali spoločnosti **Centire s.r.o.** a **TRANSFER Slovensko spol. s r.o.** pre **Štátny inštitút odborného vzdelávania** (ďalej len „Klient“) na základe a za podmienok stanovených v Zmluve o poskytnutí služieb pre vykonanie diela „**Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP**“ zo dňa 23.07.2019 a bola vykonaná v súlade s pokynmi nášho Klienta, ktorý si ju objednal, na základe jeho zadania, a to výhradne v jeho prospech a pre jeho potrebu, a nemusí obsahovať všetky postupy, ktoré môžu byť považované za nevyhnutné inými osobami.

Spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. nepreberajú žiadnu zmluvnú či inú zodpovednosť a neručia za žiadne straty, škody, ani výdavky akejkoľvek povahy vzniknuté akýmkoľvek použitím tejto štúdie zo strany inej osoby.

Vážený pán Němec,

Túto metodiku vypracovali spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. pre Štátny inštitút odborného vzdelávania na základe a za podmienok stanovených v Zmluve o poskytnutí služieb „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP “ (ďalej len „Zmluva“) zo dňa 23.07.2019 a jej obsah je dôverný. Táto metodika bola spracovaná za účelom zvýšenia podpory Systému duálneho vzdelávania a zvýšenia miery zapojenia jej aktérov s cieľom navýšenia počtu žiakov v duálnom systéme.

Metodika nezohľadňuje udalosti a okolnosti, ku ktorým mohlo dôjsť po dátume odovzdania, resp. informácie, ktoré mohli byť obdržané po dátume odovzdania, ktorým je 30. september 2019. Spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. nepreberajú žiadnu zmluvnú či inú zodpovednosť a neručia za žiadne straty, škody, ani výdavky akejkoľvek povahy vzniknuté akýmkoľvek použitím tejto štúdie zo strany inej osoby.

S úctou,

Renáta Kiselicová

Centire s.r.o.

Juraj Dúbrava

TRANSFER Slovensko spol. s r.o.

Obsah

Zoznam skratiek.....	6
Vymedzenie pojmov	7
Pre koho je manuál určený.....	8
Účel a cieľ manuálu	8
Vecný zámer	8
Nadväznosť na metodické materiály	8
Proces získavania spätnej väzby	11
Definovanie otázok.....	12
Identifikácia cieľovej skupiny	13
Príprava zberu údajov.....	14
Tvorba jednotnej databázy.....	14
Tvorba otázok	14
Termíny spracovania spätnej väzby	16
Zber a spracovanie údajov.....	16
Formy distribúcie dotazníka	16
Spracovanie dát.....	17
Vytvorenie správ zo spätnej väzby	18
Správa zo spätnej väzby	18
Využitelnosť dát	19
Záver	19
Informačné zdroje	20
Príloha	21
Návrh dotazníka pre zamestnávateľa.....	21

Zoznam skratiek

SOŠ – stredná škola

OVP – odborné vzdelávanie a príprava

SDV – systém duálneho vzdelávania

MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

ŠIOV – Štátny inštitút odborného vzdelávania

VÚC – Vyšší územný celok/ samosprávny kraj

SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba

SPO – stavovská a profesijná organizácia

Vymedzenie pojmov

- 1. Zamestnávateľ** je fyzická alebo právnická osoba, iný ako stredná odborná škola, ktorá zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu alebo v obdobnom pracovnom vzťahu. Vo vzťahu k tejto metodike sa za zamestnávateľa považuje zamestnávateľ, ktorý má uzatvorenú zmluvu o duálnom vzdelávaní so strednou školou podľa § 16 Zákona č. 61/2015 Z. z.
- 2. Stredná odborná škola** je výchovno-vzdelávacie zariadenie, ktoré poskytuje všeobecné a odborné vzdelanie s ucelenou sústavou potrebných vedomostí, spôsobilostí a zručností. Vo vzťahu k tejto metodike sa za strednú školu považuje stredná škola, ktorá má uzatvorenú zmluvu o duálnom vzdelávaní so zamestnávateľom podľa § 16 Zákona č. 61/2015 Z. z.
- 3. Dotazník** je nástroj metódy dopytovania, ktorý má podobu formulára obsahujúceho otázky na vybranú tému. Otázky z dotazníka sú respondentovi kladené buď elektronicky, alebo ústne prostredníctvom opytujúceho.
- 4. Systém duálneho vzdelávania** je systém odborného vzdelávania a prípravy žiaka založený na:
 - 1) zmluvnom vzťahu,
 - 2) výkone praktického vyučovania žiaka priamo u zamestnávateľa na pracovisku praktického vyučovania a
 - 3) financovaní praktického vyučovania zamestnávateľom podľa § 2 písm. i) Zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní.
- 5. Dual point** je informačné a poradenské centrum v pôsobnosti Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. Dual point sa zameriava na poskytovanie informácií o SDV, poradenstvo a sprevádzanie zamestnávateľov, žiakov a SOŠ systémom duálneho vzdelávania.
- 6. Zástupca Dual pointu** je fyzická osoba vykonávajúca činnosti v Dual pointe zvyčajne v pozícii zamestnanca a poskytujúca informácie o SDV, ako aj sprevádzajúca zamestnávateľov, žiakov a SOŠ systémom duálneho vzdelávania.
- 7. Žiak** je pre účely tejto metodiky fyzická osoba, ktorá sa zúčastňuje na výchovno-vzdelávacom procese v strednej odbornej škole a má uzatvorenú učebnú zmluvu so zamestnávateľom podľa § 19 Zákona č. 61/2015 Z. z.
- 8. Stavovská a profesijná organizácia** - Slovenská obchodná a priemyselná komora, Slovenská živnostenská komora, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Slovenská banská komora a iná právnická osoba, ktorá má vecnú pôsobnosť v oblasti odborného vzdelávania a prípravy podľa osobitného predpisu, (ďalej len "stavovská organizácia") a zástupcovia zamestnávateľov (ďalej len "profesijná organizácia") podľa § 11 Zákona č. 61/2015 Z. z. a všetky subjekty uvedené v prílohe vyhlášky č. 251/2018 Z. z.

Pre koho je manuál určený

Manuál a dotazník získavania spätnej väzby zamestnávateľov vo vzťahu k systému duálneho vzdelávania je vypracovaný v súlade s národným projektom „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality odborného vzdelávania a prípravy“. Manuál je určený pre zástupcov Štátneho inštitútu odborného vzdelávania, v súvislosti s aktivitami podporujúcimi fungovanie systému duálneho vzdelávania a zosúladenie vzdelávania a odbornej prípravy s potrebami trhu práce, ako aj nevyhnutné vytvorenie podmienok na operatívny tok a získavanie aktuálnych informácií o implementácii systému duálneho vzdelávania od zamestnávateľov v regionálnom i národnom rozmere.

Výstupy získavania spätnej väzby sú určené pre interné potreby Štátneho inštitútu odborného vzdelávania a následné analyticko-výskumné činnosti, ktoré môžu vyústiť do formulácie návrhov na úpravu fungovania systému duálneho vzdelávania na Slovensku.

Spätná väzba od zamestnávateľov k implementácii systému duálneho vzdelávania by mala odzrkadľovať potreby, požiadavky a návrhy zamestnávateľov na skvalitnenie, zlepšenie systému duálneho vzdelávania či už z pohľadu vzdelávacieho procesu, motivácie vstupu zamestnávateľov do systému duálneho vzdelávania, motivácie vstupu žiakov do systému, návrh na zlepšenie legislatívnych podmienok, návrh spolupráce so strednými školami, rodičmi/zákonnými zástupcami a stavovskými či profesijnými organizáciami.

Účel a cieľ manuálu

Vecný zámer

Prispôsobovanie výkonu OVP podľa potrieb trhu práce a jednotlivých aktérov vstupujúcich do OVP zamestnávateľov, SŠ a žiakov je v podmienkach Slovenskej republiky výsledkom dlhodobého transformačného procesu. Prijatím Zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní k 1.4.2015 bol vytvorený legislatívny priestor vstupu zamestnávateľov do SDV. Systém duálneho vzdelávania vytvoril priestor, prostredníctvom ktorého zamestnávateľa a SOŠ majú možnosť pripravovať žiakov na výkon budúceho povolania, skupiny povolání alebo odborných činností. Navzdory narastajúcemu množstvu zapojených zamestnávateľov do SDV je vhodné systém vzdelávania mapovať, vyhodnocovať a hľadať riešenia na jeho nastavenia tak, aby sa ešte viac zatriktívnilo a zefektívnilo prepojenie medzi vzdelávaním a trhom práce, smerujúc k zvýšeniu počtu zapojených aktérov do SDV.

Vecným zámerom manuálu je návrh systematického zberu spätnej väzby od zamestnávateľov k implementácii systému duálneho vzdelávania, ktorá by viedla k získaniu relevantných dát od zamestnávateľov, ktoré povedú k zlepšeniu fungovania systému duálneho vzdelávania. Zber spätnej väzby je vhodné uskutočňovať systematicky od všetkých subjektov zapojených do SDV, v nadväznosti na aktuálnu situáciu vo vzdelávaní žiakov.

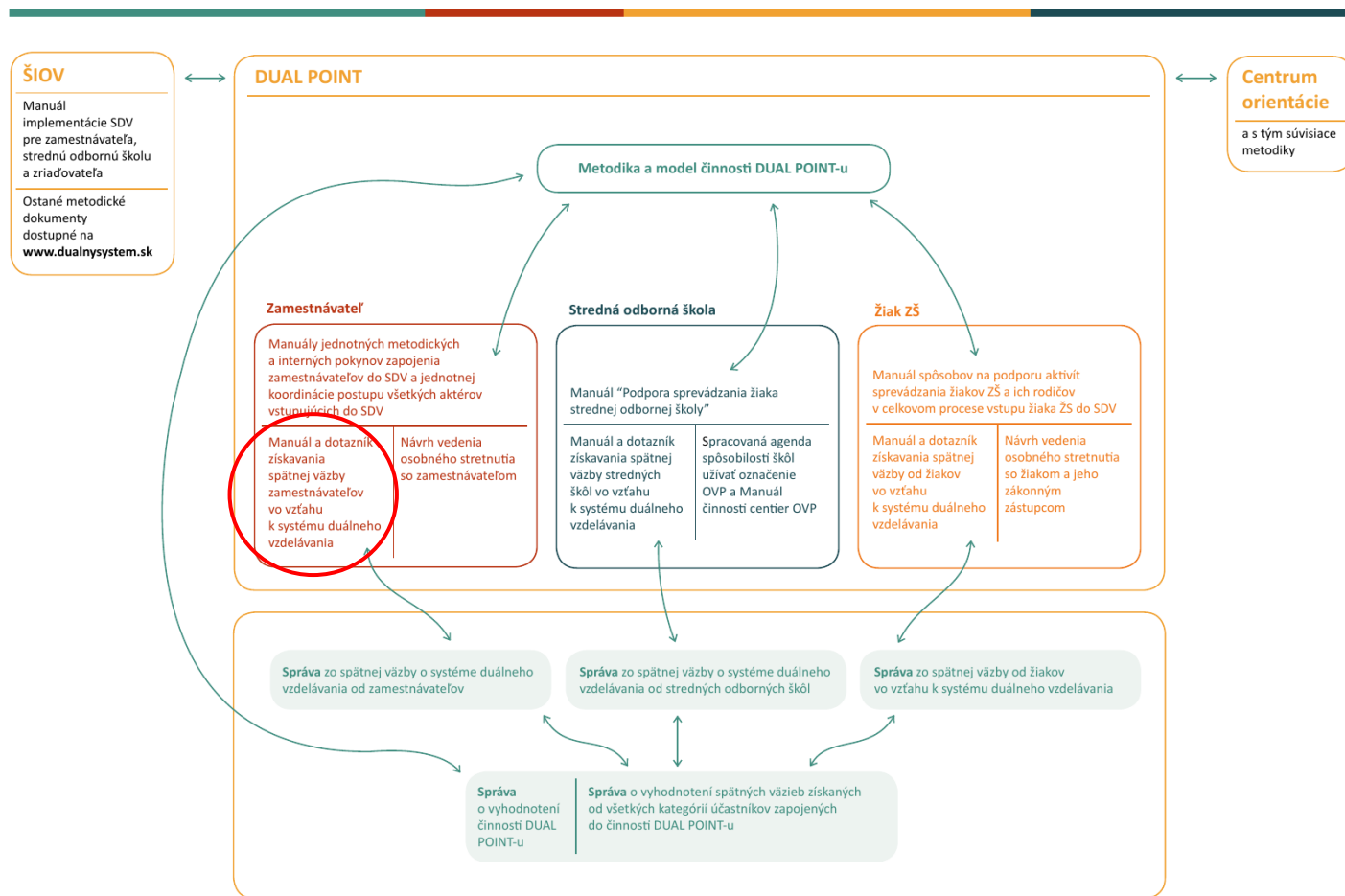
Nadväznosť na metodické materiály

Manuál získavania spätnej väzby od zamestnávateľov je súčasťou metodických materiálov, ktoré sa zameriavajú na zamestnávateľov v systéme duálneho vzdelávania, ako je uvedené v schéme č. 1. Dokument nadväzuje na Manuály jednotných metodických a interných pokynov

zapojenia zamestnávateľov do SDV a jednotnej koordinácie postupu všetkých aktérov vstupujúcich do SDV, ako aj metodiku a model činnosti dula pointu, pričom vstupnými zdrojmi údajov sú aj Manuál implementácie SDV pre zamestnávateľa, strednú odbornú školu a zriaďovateľa a ostatné metodiky pre zamestnávateľov uverejnené na www.dualnysystem.sk.

Výstupy zo zberu údajov budú spracované do Správy zo spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od zamestnávateľov, ako aj do dokumentu "Správa o vyhodnotení spätných väzieb získaných od všetkých kategórií účastníkov zapojených do činnosti DUAL POINT-u".

Schéma č. 1 Schéma metodických materiálov

Proces získavania spätnej väzby

Zamestnávateelia sú jedným z aktérov systému duálneho vzdelávania, u ktorých sa realizuje praktické vyučovanie na základe duálnej zmluvy uzatvorenej medzi strednou odbornou školou a učebnej zmluvy so žiakom, resp. zákonným zástupcom žiaka. Pre účely skvalitnenia fungovania systému duálneho vzdelávania ako celku, a podpore jeho rozšírenia medzi ostatných zamestnávateľov ešte nezapojených do systému duálneho vzdelávania, je potrebné získať relevantné informácie a údaje od zamestnávateľov.

Pre získanie komplexnej spätnej väzby je najvhodnejší spôsob realizácia zisťovania, ktoré by bolo realizované v kombinácii kvalitatívneho a kvantitatívneho prieskumu.

Oba typy zisťovaní sa navzájom líšia, majú rozdielnu vnútornú logiku, ako aj odlišné metódy získavania empirických údajov.

Porovnanie kvalitatívneho a kvantitatívneho prístupu¹:

Kvantitatívny prístup	Kvalitatívny prístup
<ul style="list-style-type: none">○ Existencia objektívnej reality○ Hľadanie kauzálnych vzťahov○ Plán zisťovania je presne štruktúrovaný○ Dáta sú nezávislé, dopytujúca osoba nezasahuje do skúmaného javu○ Neosobný vzťah k účastníkom○ Dáta sú „tvrdé“, spoľahlivé○ Požiadavka na opakovateľnosť	<ul style="list-style-type: none">○ Realita je spoluvytváraná dotazovaným○ Porozumenie významu○ Plán zisťovania je voľnejší, modifikovaný v priebehu realizácie zisťovania○ Dopytujúca osoba je súčasťou procesu, nezávislosť neexistuje○ Autentický vzťah s účastníkmi○ Dáta sú „hlboké“, bohaté○ Kontextualita poznatkov

Zatiaľ čo kvalitatívny prístup k získavaniu dát vychádza zo sensibilizujúcich konceptov, následne zbiera dáta, z ktorých formuje hypotézy a vytvára teórie, kvantitatívny prístup vychádza z teoretických modelov, ktoré sú výstupom kvality. Následne vytvára vstupy, spracováva dáta a na základe zozbieraných dát sú spracovávané spätne väzby a formulované odporúčania. Podstatou kvantitatívneho zisťovania je teda javy zmerať.

Spätne väzby v systéme duálneho vzdelávania sa zbierajú ako súčasť viacerých aktivít počas realizácie národného projektu, s ambíciou následného systematického kontinuálneho zberu údajov.

Východiskami tvorby dotazníka boli minimálne nasledovné vstupy z kvalitatívnych zisťovaní:

- Kvalitatívny prieskum zameraný na porovnanie výsledkov uplatnenia a kvality prípravy žiakov v systéme duálneho vzdelávania a mimo systému duálneho vzdelávania, ktorý realizoval ŠIOV².

¹ Podľa MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitatívny prístup a metódy v psychologickom výskume*. spracované podľa ŘIHÁČEK, T. *Úvod do kvalitatívnej analýzy*. Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií MU Brno, prezentácia.

² Štátny inštitút odborného vzdelávania. (2018). *Kvalitatívny prieskum SDV – Duálne vzdelávanie*. Prevzaté z: <http://dualnysystem.sk/wp-content/uploads/2019/06/kvalit-prieskum-SDV-2018-final.pdf>.

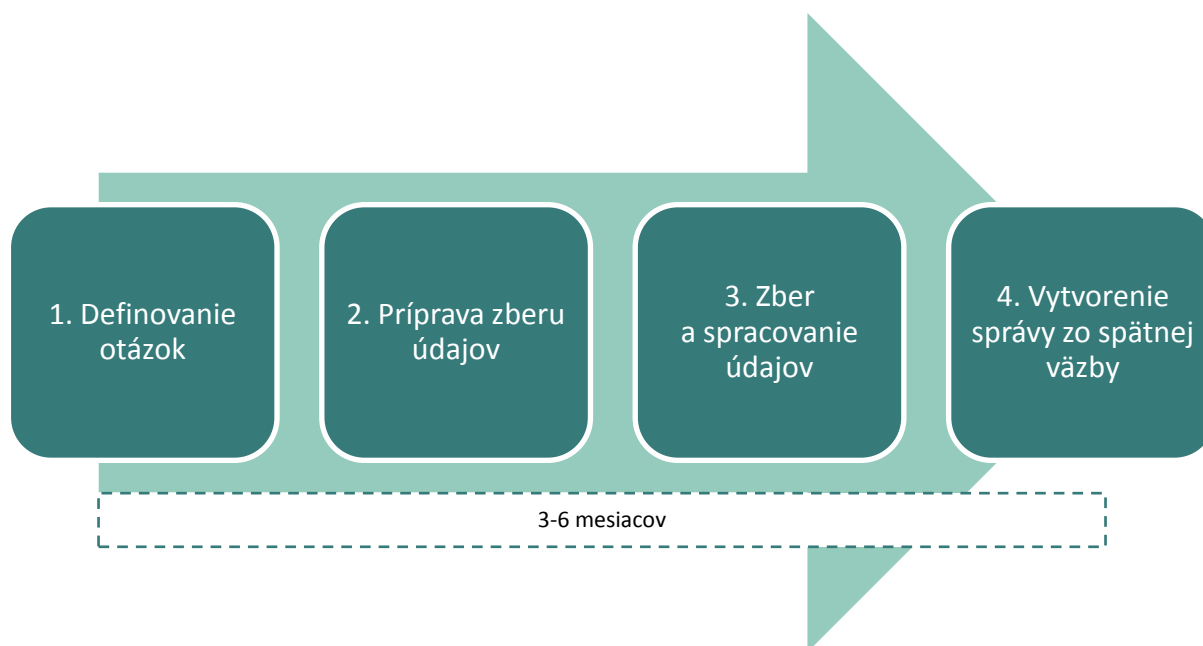
- o Analýza stavu duálneho vzdelávania v regiónoch SR vo väzbe na MSP³.

Zároveň sú vstupmi skúsenosti regionálnych zástupcov ŠIOV v rámci duál pointov, ktorí sprevádzajú zamestnávateľov pri realizácii systému duálneho vzdelávania.

Podstatou zberu dát v tomto materiály bude **popis kvantitatívneho prístupu** a získavania **dát s využitím dotazníka** ako výskumného nástroja.

Zber údajov a spracovanie spätnej väzby sa vykonáva zvyčajne v etapách, ktoré sú zobrazené v schéme č. 2.

Schéma č. 2: Etapy získavania spätnej väzby

V závislosti od zložitosti zberu dát a veľkosti vzorky proces zberu a spracovania spätnej väzby trvá od 3 do 6 mesiacov.

Definovanie otázok

Zámerom je zmapovať celý proces fungovania zamestnávateľa v systéme duálneho vzdelávania, od motivácie vstupu do systéme, počas poskytovania praktického vzdelávania, až po vyhodnotenie efektivity a návrhu systémových opatrení.

Návrh otázok:

Ako funguje systém duálneho vzdelávania pre zamestnávateľov?

- o Ktoré kritéria a aktéri do systému vstupujú? Ktoré systémové požiadavky fungujú/nefungujú/mohli by pomôcť?

³ Slovak Business Agency. (2018). *Analýza stavu duálneho vzdelávania v regiónoch SR vo väzbe na MSP*. Bratislava, Slovensko. Prevzaté z: <https://www.npc.sk/sk/narodne-projekty/monitoring-podnikateskeho-prostredia/publikacie/analyticke-statisticke-pristupy/nepravidelne/>.

Ako funguje rozhodnutie zamestnávateľa pre vstup do systému duálneho vzdelávania?

- Ktoré faktory vstupujú do rozhodovania a v akom rozsahu? Kde sú získavané informácie o SDV?

Ako funguje proces vstupu zamestnávateľa do SDV?

- Ktoré inštitúcie vstupujú do procesu? Ktoré kroky je potrebné uskutočniť? Ako dlho proces trvá? Ktoré systémové prvky podľa zamestnávateľov fungujú/nefungujú/mohli by pomôcť?

Ako funguje spolupráca so strednou školou?

- Aká je úroveň a rozsah spolupráce? Aké postupy sú využívané pri problémových situáciách so žiakmi? Ako funguje spolupráca pri získavaní žiakov? Aká je úroveň komunikácie so školou?

Ako funguje zabezpečenie realizácie praktického vyučovania?

- Aké náklady a v akej štruktúre vznikajú? Aká je efektivita vynaložených prostriedkov? Aké benefity sú poskytované žiakom? Ktoré systémové požiadavky fungujú/nefungujú/mohli by pomôcť?

Otázky a zameranie dotazníka môžu byť preformulované, alebo doplnené, najmä v závislosti od cieľovej skupiny zamestnávateľov.

Identifikácia cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou pre získavanie spätnej väzby sú všetci zamestnávatelia, vykonávajúci svoju podnikateľskú činnosť v podmienkach Slovenskej republiky, a ktorí získali spôsobilosť poskytovať praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania podľa § 11 Zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave, a ktorí majú uzatvorenú zmluvu o duálnom vzdelávaní so strednou školou podľa § 16 Zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave.

Komplexný zber údajov sa uskutočňuje na celej cieľovej skupine s ambíciou vysokej návratnosti dotazníkov a získania relevantného počtu respondentov. Je možné uskutočňovať aj zbery spätných väzieb na vybrané skupiny zamestnávateľov, ak je potrebné na vybranej skupine verifikovať špecifické javy. Môže ísť o rozdelenie:

- **teritoriálne** - pokiaľ ide o zber na určitom území, napr. územie vyššieho územného celku,
- **odvetvové** - pokiaľ existujú špecifické požiadavky zamestnávateľov v rámci určitého priemyselného odvetvia,
- **veľkostné** - v závislosti od veľkosti zamestnávateľov podľa kritéria počtu zamestnancov,
- prípadne iné.

Výskumné otázky sa v tomto prípade formulujú v závislosti od skúmaného javu.

Príprava zberu údajov

Tvorba jednotnej databázy

V súvislosti s definovanou cieľovou skupinou je vhodné pre účely získavania spätnej väzby od zamestnávateľov vytvoriť jednotnú databázu evidencie oslovených zamestnávateľov. Databáza bude vychádzať z už existujúcej databázy zamestnávateľov zapojených do SDV, ktorou disponuje ŠIOV. Databáza zamestnávateľov zapojených do SDV obsahuje identifikačné údaje o zamestnávateľoch ako názov, IČO a DIČ, adresa zamestnávateľa a prevádzky, počet zamestnancov, rok získania osvedčenia o spôsobilosti zamestnávateľa poskytovať praktické vyučovanie v SDV a názov učebného a študijného odboru, pre ktorý je zamestnávateľ overený. Ak nie je niektorý z údajov dostupný, je možné ho manuálne dohľadať v Registri účtovných závierok alebo na webových stránkach zamestnávateľa.

Okrem týchto údajov je potrebné disponovať aj e-mailovým kontaktom, ideálne na konateľa, manažéra ľudských zdrojov alebo zamestnanca povereného riadením duálneho vzdelávania, ktorý bude jediným kanálom distribúcie dotazníkov pre zamestnávateľov. Podobne ako pri ostatných údajoch, aj e-mailový kontakt je súčasťou databázy o zamestnávateľoch zapojených do SDV. Ak kontakt chýba, je potrebné ho manuálne dohľadať na webových stránkach zamestnávateľa.

Obidve databázy budú prepojené pomocou unikátneho identifikátora prideleného každému zamestnávateľovi, čo sprehľadní celý proces zberu dotazníkov a priradovania odpovedí k zamestnávateľom.

Tvorba otázok

Zber spätnej väzby od zamestnávateľov sa bude získavať na základe dotazníka, ktorý je vytvorený z otvorených a uzavretých otázok, ako aj z priestoru pre zamestnávateľov uviesť vlastné potreby/ požiadavky/ návrhy zamestnávateľov na skvalitnenie, zlepšenie systému duálneho vzdelávania či už z pohľadu vzdelávacieho procesu, motivácie vstupu zamestnávateľov do systému duálneho vzdelávania, motivácie vstupu žiakov do systému, návrh na zlepšenie legislatívnych podmienok, návrh spolupráce so strednými školami, rodičmi/zákonnými zástupcami a stavovskými či profesijnými organizáciami.

Všeobecné zásady pre tvorbu dotazníkových otázok⁴:

- Faktografické údaje o zamestnávateľoch budú ošetrené pri tvorbe databázy cieľovej skupiny a voľbou vhodného online nástroja. Každý zamestnávateľ dostane jedinečný identifikátor, ktorý prepojí údaje z dotazníka s identifikačnými údajmi zamestnávateľa, aby nemuseli byť vyplnené respondentom.
- Otázky v dotazníku sú formulované jasne, čo znamená, že respondenti im budú rozumieť,
- v otázkach pokiaľ možno nebude použitá odborná terminológia.
- Príliš široké znenia otázok môžu viesť k značne voľným odpovediam, čomu je možné sa vyhnúť.

⁴ Spracované podľa GAVORA, P. (2012). Tvorba výskumného nástroja pre pedagogické bádanie, Slovenské pedagogické nakladateľstvo.

- Z dôvodu variabilnej interpretácie nebudú v otázkach použité výrazy ako „niekoľko“, „obyčajne“, „niekedy“.
- Otázky sa budú týkať jednej veci, aby respondenti neodpovedali na zdvojené otázky, zvyčajne formulované s využitím spojky „a“.
- Kladené budú len otázky, na ktoré respondenti vedia odpovedať.
- Otázku budú pre respondentov zmysluplné.
- Otázky budú pokiaľ možno jednoduché, aby respondenti neboli odradený prílišnou zložitosťou.
- Otázky sa budú vyhýbať záporným výrazom, a záporným vetám.
- Pri formulovaní otázok je potrebné sa vyhnúť predpojatosti, hodnoteniu osôb, alebo hodnoteniu inštitúcie.

Dĺžku dotazníka je vhodné prispôbiť možnostiam cieľovej skupiny a nájsť vhodnú mieru pokrytia všetkých tém dotazníka, s prílišnou časovou náročnosťou jeho vyplnenia.

Oblasti dotazníka:

Rozhodnutie o vstupe do SDV

Proces vstupu firmy do SDV je proces, v ktorom zohrávajú úlohu viaceré faktory a inštitúcie. Firmy sa dozvedajú o SDV od stavovských a profesijných organizácií, z médií, od SOŠ, od dual pointu, alebo od iných firiem. V tejto časti dotazovania je vhodné zistiť, ktoré faktory ovplyvňujú rozhodnutie vedenia spoločnosti sa do SDV zapojiť, ako prebiehal proces overovania spôsobilosti, odkiaľ získali informácie, a či sa ich očakávania od SDV naplnili.

Proces zavádzania SDV vo firme

Prieskumom je možné zistiť ako hodnotia firmy proces prípravy na overenie, ako prebehlo overenie, ako sa zmenili procesy vo firme a ako sa firma na SDV pripravovala. Je vhodné zistiť primeranosť požiadaviek na výkon praktického vyučovania. Zároveň akým spôsobom vybrali pracovné miesta, pracovníkov pre činnosť hlavného inštruktora a inštruktorov, určenie obsahu praktického vyučovania a pod.

Spolupráca so SOŠ

Pre fungovanie SDV je spolupráca SOŠ a zamestnávateľa kľúčová. Vhodné je identifikovať oblasti spolupráce, úroveň spolupráce, identifikovať oblasti v ktorých by bola vhodná úprava spolupráce, či určiť oblasti na zlepšenie.

Realizácia praktického vyučovania

Zamestnávateľ je zodpovedný za výkon praktického vyučovania žiaka. V tejto časti je odporúčané sa zamerať na formy získavania žiakov zamestnávateľom, aké benefity žiakom poskytujú, aké náklady sa viažu k zabezpečeniu vyučovania a či sú tieto náklady primerané. Rovnako je odporúčané zistiť informácie o absolventoch a ich uplatnení u zamestnávateľa.

Hodnotenie systému duálneho vzdelávania

Celkové hodnotenie SDV, vrátane naplnenia očakávania zamestnávateľa je vhodné preveriť v časti hodnotenie systému duálneho vzdelávania. V tejto časti je priestor na návrh zlepšení systému, a identifikovanie oblastí, ktoré je možné a vhodné zmeniť.

Návrh dotazníka získavania spätnej väzby od zamestnávateľov je prílohou č. 1 tohto dokumentu. Ide o návrh sady otázok, ktoré je možné doplniť a upraviť podľa oblastí SDV, ktoré bude potrebné sledovať.

Pred realizáciou zberu dát je potrebné dotazník testovať. Na základe testovania bude určená dĺžka dotazníka, bude prehodnotená zrozumiteľnosť otázok pre cieľovú skupinu, ako aj bude prehodnotený počet otázok vzhľadom na potreby zisťovania.

Termíny spracovania spätnej väzby

Zber spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od zamestnávateľov sa odporúča vykonávať pravidelne za jednotlivé obdobia na ročnom základe, pričom sa berie do úvahy fungovanie v školskom systéme, t.j. školské roky.

V závislosti od zložitosti zberu dát a veľkosti vzorky proces zberu a spracovania spätnej väzby trvá od 3 do 6 mesiacov.

Zber a spracovanie údajov

Formy distribúcie dotazníka

Zber údajov bude prebiehať prostredníctvom dotazníka obsahujúceho štruktúrované otázky. Dotazník bude distribuovaný dvomi spôsobmi:

- A. Dotazník vyplnený prostredníctvom online nástroja,
- B. Dotazník vyplnený na osobnom stretnutí so zamestnávateľom.

Vo vzťahu k zaneprázdnenosti zamestnávateľov a samotnému spracovaniu spätnej väzby je online dotazník vhodný z dôvodu zníženia náročnosti administratívneho spracovania ako aj vyhodnotenia dát, v porovnaní s osobným rozhovorom (alebo prípadne dotazníkom zaslaného poštou). Online dotazník tiež dáva zamestnávateľom možnosť uviesť viac návrhov, odporúčaní na implementáciu SDV, minimalizuje náročnosť vyplňania a možnosť vrátenia sa k spracovaniu dotazníka.

Dotazník sa odporúča distribuovať e-mailom priamo relevantným zamestnancom s odkazom a jedinečným identifikátorom v tele mailu.

Pre zvýšenie návratnosti dotazníka budú vyvíjané aktivity na publicitu a informovanosť, ako aj vo zvýšenej miere budú zamestnávatelia oslovovaní zo strany regionálnych zástupcov Dual pointov.

Dotazník bude distribuovaný prostredníctvom elektrického online nástroja na tvorbu dotazníkov⁵. Online nástroj musí spĺňať kritériá a funkcionality, ktoré dokážu získať a spracovať potrebné množstvo dát. Ide najmä o nasledovné funkcie:

- možnosť neobmedzeného počtu dopytovaných otázok,
- zadávanie rôznych typov otázok,
- možnosť uvádzania pomocných textov pre respondentov,
- využitie širokej škály možností vlastného dizajnu a brandingu dotazníka,
- dostatočne vysoký limit odpovedí za mesiac,
- poskytnutie vysokej rezponzivity pre zobrazovanie na tabletoch a mobilných zariadeniach,
- možností distribúcie vo forme umiestnenia na web, ako textový odkaz,
- možnosť zdieľania dotazníka na sociálnych sieťach,
- možnosť exportu pre tlač.

Online nástroj musí mať aj široké možnosti v analýze a spracovaní výsledkov. Okrem súhrnej štatistiky dotazníka, by mal byť schopný spracovávať výsledky v reálnom čase, výsledky premietiť do rôznych typov tabuliek a grafov, a tiež umožniť analýzu a správu jednotlivých odpovedí, vyradovanie odpovedí a vytváranie rôznych filtrov a segmentáciu odpovedí. Dáta z dotazníkového prieskumu by malo byť následne možné exportovať do grafických formátov (.PNG, .SVG), textových formátov (.PDF, .DOCX), tabuľkových formátov (.XLSX .CSV) a taktiež umožniť zverejnenie výsledkov na webovej stránke.

Online nástroj by mal byť lokalizovaný pre slovenský trh a ponúkať užívateľskú podporu v slovenskom jazyku, čo v prípade problémov umožňuje ich jednoduchšie a rýchlejšie riešenie.

Možnosť vyplnenia dotazníka na osobnom stretnutí so zamestnávateľom bude málo využívanou alternatívou z dôvodu prílišnej časovej náročnosti a zvýšenej potreby manuálneho spracovania údajov. Je to však možnosť, ktorá je využiteľná pre zamestnávateľov, ktorí nie sú ochotní z rôznych príčin zúčastňovať sa prieskumov, ale sú náchylní využívať osobný prístup pri komunikácií so zástupcom ŠIOVU.

Spracovanie dát

Za spracovanie a vyhodnotenie dát z dotazníkov budú zodpovední pridelení zamestnanci, ktorí ich spracujú do elektronického systému a spracujú výstupy do správy. Vyhodnocovanie bude prebiehať jednak podľa jednotlivých otázok, ale tiež podľa regiónov na úrovni krajov SR, podľa jednotlivých odvetví hospodárstva a podľa skupín učebných a študijných odborov ako aj súhrnne za celú Slovenskú republiku.

Párovanie odpovedí k zamestnávateľovi bude prebiehať na základe unikátneho identifikátora, ktorý bude pridelený každému zamestnávateľovi.

Dotazník sa bude spracovávať priradením uvedenej možnosti k otázke. Pri spracovaní otvorených otázok budú pridelení zodpovední pracovníci eliminovať duplicitu potrieb/požiadaviek a návrhov zamestnávateľov. Na základe spracovaných dát sa k príslušnému školskému roku vypracuje Správa zo spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od zamestnávateľov.

⁵ Napríklad online nástroj Survio, dostupný na: www.survio.sk, google dotazník a pod.

Vyhodnotenie dotazníka bude zohľadňovať minimálne nasledovné kritériá:

- **Sektorové vyhodnotenie** - v systéme duálneho vzdelávania pôsobia zamestnávateľa vo všetkých odvetviach hospodárstva okrem zdravotníctva. Môžu sa porovnávať odchýlky medzi jednotlivými sektormi a skúmať príčiny odlišností.
- **Veľkosť zamestnávateľov** - systém duálneho vzdelávania neobmedzuje zapojenie zamestnávateľov podľa veľkosti. Predpokladá sa však rozdielna miera zapojenia a názorov na systém fungovania z dôvodu vysokých nákladov na realizáciu praktického vyučovania.
- **Regionálne rozloženie** - pôsobenie systému duálneho vzdelávania je celoslovenské, avšak v jednotlivých krajoch je rozdielne percentuálne zapojenie firiem. Je možné analyzovať príčiny úspešnosti rôznych regiónov a sledovať vývoj na úrovni krajov.
- **Legislatívny dosah** - počas realizácie systému duálneho vzdelávania došlo k viacerých legislatívnych úpravách podmienok SDV, ktoré mali vplyv na zapojenie zamestnávateľov. Z dostupných už realizovaných prieskumov je možné hodnotiť vplyv na zapojenie a fungovanie zamestnávateľov v SDV.

Pri dotazníku budú využité nasledovné úrovne merania⁶:

Úroveň	Vlastnosti	Štatistické možnosti
Nominálna	Rovnocenné kategórie	Početnosť Modus (najfrekvencovanejšia hodnota)
Poradová	Relatívna pozícia, hierarchia	Medián (stredný bod v distribúcií)
Intervalová	Rovnaké intervaly	Priemer a vyššie operácie
Podielová	Ako intervalová + absolútna nula	Priemer a vyššie operácie

Vytvorenie správ zo spätnej väzby

Správa zo spätnej väzby

Spracované a vyhodnotené údaje zozbierané v rámci procesu zisťovania spätnej väzby budú spracované do správy zo spätnej väzby, ktorá bude obsahovať minimálne nasledovné časti:

- Obdobie zberu údajov popíše časový zber a obdobie, ku ktorému sa získané údaje viažu. Obdobie sa v tomto prípade bude vzťahovať na obdobie vstupu zamestnávateľa do SDV, ako aj obdobie školského roka, ku ktorému bude uskutočňovaný zber údajov.
- Popis a štruktúru respondentov opíše cieľovú skupinu a konkrétne opíše respondentov. Dotazníky budú spracovávané anonymizovaným spôsobom, tzn. budú spracované sumárne údaje za región, odvetvie, veľkosť zamestnávateľa.
- Vyhodnotenia jednotlivých otázok podľa jednotlivých úrovní merania a škálovosti odpovedí. Otvorené otázky budú spracované spôsobom eliminujúcim duplicitné odpovede, v relevantných prípadoch zohľadňujúce početnosť.

⁶ GAVORA, P. (2012). Tvorba výskumného nástroja pre pedagogické bádanie, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, str. 7.

- Závěry a odporúčania pre systém duálneho vzdelávania všeobecne, ako aj na jednotlivé časti fungovania. Odporúčania týkajúce sa ostatných aktérov SDV budú konfrontované so zisťovaním spätnej väzby od SOŠ a žiakov.

Využitelnosť dát

Spracované dáta spätnej väzby od zamestnávateľov budú vyhodnotené v Správe zo spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od zamestnávateľov. Správa bude obsahovať potreby/požiadavky/návrhy zamestnávateľov na skvalitnenie, zlepšenie systému duálneho vzdelávania, či už z pohľadu vzdelávacieho procesu, motivácie vstupu zamestnávateľov do systému duálneho vzdelávania, motivácie vstupu žiakov do systému, návrh na zlepšenie legislatívnych podmienok, návrh spolupráce so strednými školami, rodičmi/zákonnými zástupcami a stavovskými či profesijnými organizáciami. Správa bude reflektovať na potreby a návrhy podľa veľkosti zamestnávateľov, regionálnej pôsobnosti, odvetvia hospodárstva a študijných a učebných odborov ako aj údaje za celú Slovenskú republiku.

Dáta zo Správy zo spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od zamestnávateľov budú primárne využité organizáciou ŠIOV a zástupcom Dual pointov v regiónoch, na účely vypracovania Správy o právnych návrhoch a legislatívnych zásahoch potrebných pre implementáciu nových prvkov systému duálneho vzdelávania, ako aj návrhoch na legislatívne zmeny, na účely nastavenia budúcich procesov a propagácie SDV a sprevádzanie zamestnávateľov systémom duálneho vzdelávania, s ohľadom na problémy pri implementáciách SDV, ktoré budú v rámci dotazníkov identifikované. Vzhľadom na to, že správa bude uverejnená a voľne prístupná na webových stránkach ŠIOV, bude slúžiť aj ako zdroj informácií pre iné verejné či súkromné inštitúcie, ale aj širokú verejnosť. Môže ísť napr. o VÚC, ktoré získajú prehľad o prístupe zamestnávateľov k SDV v kraji, stavovské a profesijné organizácie alebo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorému môže slúžiť ako podklad k legislatívnym zmenám a pri analýzach stavu duálneho vzdelávania na Slovensku.

Záver

Vzhľadom k tomu, že zamestnávateľa sú najdôležitejším subjektom pri implementácii systému duálneho vzdelávania je nevyhnutné neustále SDV mapovať, vyhodnocovať a hľadať riešenia na jeho nastavenia tak, aby sa ešte viac atraktívnilo a zefektívnilo prepojenie medzi vzdelávaním a trhom práce, smerujúc k zvýšeniu zapojených zamestnávateľov, k uplatniteľnosti žiakov a pokrytiu potrieb trhu práce. Pravidelný a kvalitný zber dát napomôže k prehľadu implementácie SDV a k nastaveniu efektívnejších procesov SDV v podmienkach Slovenskej republiky.

Informačné zdroje

- 1) GAVORA, P. (2012). *Tvorba výskumného nástroja, pre pedagogické bádanie*. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- 2) MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitatívny prístup a metódy v psychologickom výskumu*. spracované podľa ŘIHÁČEK, T. *Úvod do kvalitatívnej analýzy*. Katedra psychológie, Fakulta sociálnych štúdií MU Brno, prezentácia.
- 3) Slovak Business Agency. (2018). *Analýza stavu duálneho vzdelávania v regiónoch SR vo väzbe na MSP*. Bratislava, Slovensko. Prevzaté z: <https://www.npc.sk/sk/narodne-projekty/monitoring-podnikateskeho-prostredia/publikacie/analyticke-statisticke-pristupy/nepravidelne/>.
- 4) Survio – online nástroj na tvorbu dotazníkov. Dostupné na: www.survio.sk.
- 5) ŽOLDOŠOVÁ, K. (2008). *Výskumné stratégie*. (prezentácia). Dostupné na: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiA36KWrNzkAhVwmYsKHVVoAZgQFjABegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Fpdf.tr.uni.sk%2Fdownload%3Fksp%2Fmaterialy%2Fzoldosova-201008-MPV.ppt&usg=AOvVaw2d2onh4tmj2arw-Ab_OLa2

Príloha

Návrh dotazníka pre zamestnávateľa

1. Ako celkovo hodnotíte Systém duálneho vzdelávania ako formu realizácie praktického vyučovania pre žiakov SOŠ?

- Veľmi pozitívne
- Pozitívne
- Ani, ani
- Negatívne
- Veľmi negatívne
- Neviem posúdiť

Alternatívna škála: hodnoty 1 – 10, pričom 10 znamená maximálnu spokojnosť, 1 minimálnu spokojnosť.

2. Ako celkovo hodnotíte zapojenie Vašej firmy do Systému duálneho vzdelávania?

- Veľmi pozitívne
- Pozitívne
- Ani, ani
- Negatívne
- Veľmi negatívne
- Neviem posúdiť

Rozhodovanie o vstupe so SDV

3. Aké boli hlavné motivačné faktory pre vstup vašej firmy do SDV?

- Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily na vybraných pozíciách
- Rýchlejšia adaptácia zamestnancov na pracovnej pozícii vo firme
- Prepojenie praxe so školou
- Výchova nových kvalifikovaných pracovníkov
- Zvýšenie dobrého mena firmy
- Finančná motivácia
- Historická skúsenosť s poskytovaním praktického vyučovania žiakom
- Iné, prosím uveďte:

4. Naplnili sa vaše očakávania od systému duálneho vzdelávania?

Určite áno áno ani, ani asi nie nie neviem

5. Odkiaľ ste sa dozvedeli o systéme duálneho vzdelávania?

- Ministerstvo školstva, vedy, výchovy a športu SR
- Stredná odborná škola
- Štátny inštitút odborného vzdelávania
- Regionálny Dual point
- Iný zamestnávateľ
- Stavovská/profesijná organizácia

- Médiá
- Sociálne siete
- Iné, prosím uveďte

Proces zavádzania SDV vo vašej firme

6. Uveďte prosím ako hodnotíte priebeh procesu zavádzania systému duálneho vzdelávania vo Vašej firme?

- Legislatívne pravidlá a metodické vedenie zo strany štátnych inštitúcií
- Informovanosť o podmienkach fungovania SDV
- Určenie študijného odboru / odborov vo firme
- Administratíva žiadosti o získanie overenia o spôsobilosti
- Priebeh získania overenia o spôsobilosti zamestnávateľa
- Podpora zo strany stavovských a profesijných organizácií
- Podpora zo strany ŠIOV / dual pointu
- Spolupráca so strednou odbornou školou / školami
- Zmena systému organizácie práce vo firme
- Zabezpečenie materiálno-technických podmienok pre žiakov zo strany firmy

Škála hodnotenia: hodnoty 1 až 10; 10 znamená veľmi pozitívne hodnotenie, 1 znamená úplne negatívne hodnotenie.

Ak je niečo, čo by ste chceli doplniť, vpíšte váš komentár do nasledujúceho poľa:

7. Ako dlho trval proces zavedenia systému duálneho vzdelávania vo vašej firme od rozhodnutia firmy o vstupe do SDV po prijatie prvých žiakov?

- 1 mesiac
- 2-3 mesiace
- 4-6 mesiacov
- 6-9 mesiacov
- 9-12 mesiacov
- Viac ako 1 rok

Uveďte dôvod časového trvania procesu zavedenia SDV:

Spolupráca so strednou školou

8. Ako celkovo hodnotíte spoluprácu so strednou školou / školami?

- Veľmi pozitívne
- Pozitívne
- Ani, ani
- Negatívne
- Veľmi negatívne
- Neviem posúdiť

9. Ohodnoťte prosím ako ste spokojní s realizáciou systému duálneho vzdelávania z pohľadu spolupráce so strednou školou / strednými školami.

- Získavanie žiakov a poskytovanie informácií žiakom základných škôl

- Prijímanie žiakov na duálne vzdelávanie
- Tvorba učebných plánov
- Uzatváranie duálnej zmluvy
- Realizácia praktického vzdelávania
- Administrácia žiakov v systéme duálneho vzdelávania
- Komunikácia so strednou odbornou školou
- Spracovanie školského vzdelávacieho programu so školou
- Starostlivosť o žiakov v systéme duálneho vzdelávania
- Riešenie odstúpenia od učebnej zmluvy so žiakom

Veľmi pozitívne pozitívne ani,ani negatívne veľmi negatívne neviem posúdiť

Ak je niečo, čo by ste chceli doplniť, vpište Vás komentár do nasledujúceho poľa:

10. Poskytujete vy ako firma škole podporu v nasledovných oblastiach?

- Realizácia vzdelávania v príslušnom odbore pre majstrov / zamestnancov školy
- Poskytovanie finančnej kompenzácie
- Realizácia mediálnej a propagačnej podpory škole v študijných odboroch, v ktorých poskytujeme praktické vzdelávanie
- Spolupráca pri náboře žiakov na základných školách
- Poskytovanie materiálno-technickej pomoci škole
- Poskytnutie odborníkov na vyučovanie odborných predmetov
- Zabezpečenie inovačného vzdelávania u zamestnávateľa pre odborných učiteľov a MOV
- Spolupráca pri nastavení podmienok prijímacieho konania.
- Iné, prosím uveďte:

11. Uveďte prosím oblasti spolupráce so školou, ktoré vyžadujú úpravu legislatívnych pravidiel systému duálneho vzdelávania (oblasti na zlepšenie)

Prosím uveďte.

Realizácia praktického vzdelávania

12. Aké formy náboru žiakov využívate pri získavaní žiakov do systému duálneho vzdelávania?

- Návštevy základných škôl
- Spolupráca so SOŠ
- Organizácia vlastných podujatí
- Ponuka exkurzií vo firme
- Účasť na akciách pre žiakov ZŠ (kariérne dni, kam na strednú a pod.)
- Mediálna kampaň
- Iné, prosím uveďte:

13. Aké kritériá uplatňujete pri výbere žiakov pre štúdium v systéme duálneho vzdelávania a uzatvorenie učebnej zmluvy?

- Dotazník
- životopis
- overenie zručností
- pohovor
- kópia prihlášky na SOŠ so známkami
- iné, prosím uveďte

14. Aké benefity štandardne poskytujete svojim žiakom, s ktorými máte uzatvorenú učebnú zmluvu?

- ubytovanie žiaka v školskom internáte
- cestovné náhrady za dopravu
- príspevok na ubytovanie
- podnikové štipendium – ak áno v akej výške
- iné, prosím uveďte

15. Z akých dôvodov dochádza najčastejšie k ukončeniu učebnej zmluvy?

- Ukončenie učebnej zmluvy zo strany žiaka
- Ukončenie učebnej zmluvy zo strany firmy
- prestup žiaka na inú strednú odbornú školu
- opakovanie ročníka štúdia
- zanechanie štúdia
- zdravotné problémy
- Nedošlo k ukončeniu učebnej zmluvy
- Iné, prosím uveďte

Aký bol dôvod ukončenia, prosím uveďte:

16. Aká je štruktúra hlavných nákladov súvisiacich so zavedením a realizáciou systému duálneho vzdelávania? Prosím označte číslom od najvyšších po najnižšie

- Náklady na inštruktorov a hlavného inštruktora
- Náklady na získanie osvedčenia o spôsobilosti
- Náklady na nábor a prijatie žiakov do SDV
- Náklady súvisiace s administratívnymi požiadavkami SDV
- Náklady na prípravu učebných plánov
- Náklady na prípravu pracoviska pre žiakov počas prípravy na realizáciu praktického vyučovania
- Náklady súvisiace s finančným a hmotným zabezpečením žiakov
- Náklady na materiálno-technické vybavenie pre žiakov počas realizácie praktického vyučovania
- Iné, prosím uveďte:

17. Považujete náklady na realizáciu praktického vyučovania v systéme duálneho vzdelávania za primerané vo vzťahu k cieľom firmy v systéme duálneho vzdelávania ?

Veľmi vysoké náklady vysoké ani, ani primerané nízke náklady neviem sa vyjadriť

Alternatívna škála: hodnoty 1 – 10, pričom 10 znamená maximálnu spokojnosť, 1 minimálnu spokojnosť.

18. Ktoré finančné výhody vyplývajúce pre zamestnávateľa zo zákona o zákon o odbornom vzdelávanie využívate?

- Daňový benefit
- Príspevok na žiaka
- Nevyužívam

19. Využívate pri zabezpečení realizácie praktického vyučovania vo Vašej firme:

- Hlavného inštruktora
- Inštruktora
- Majstra odbornej výchovy
- Majstra odbornej výchovy ktorý je zamestnancom školy
- Iné, prosím uveďte:

Škála odpovedí – áno – nie

20. Uveďte počet absolventov SDV vo vašej firme.

Uviesť počet.

21. Uveďte počet absolventov SDV, ktorí dostali ponuku zamestnania vo Vašej firme.

Uveďte počet

Uplatňujeme povinnosť podpisu zmluvy o budúcej pracovnej zmluve pri podpise učebnej zmluvy.

Hodnotenie systému duálneho vzdelávania

22. S akými inštitúciami počas pôsobenia v systéme duálneho vzdelávania spolupracuje vaša firma a v akej oblasti?

- Štátny inštitút odborného vzdelávania / dual point oblasť
- Vyšší územný celok
- Mesto alebo obec
- Stavovské/profesijné organizácie
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
- Inšpektorát práce
- Iné, prosím uveďte:
- Nespolupracujem s nikým

23. Aké sú, podľa Vášho názoru, hlavné pozitíva systému duálneho vzdelávania pre vašu firmu?

Prosím uveďte.

24. Aké sú, podľa Vášho názoru, hlavné negatíva systému duálneho vzdelávania pre vašu firmu?

Prosím uveďte.

25. Aké sú, podľa vášho názoru, hlavné faktory pre udržateľnosť systému duálneho vzdelávania?

Prosím uveďte.

26. Odporučili by ste zapojenie sa do systému duálneho vzdelávania iným zamestnávateľom?

Určite áno áno ani, ani asi nie nie neviem